1488-02

provincie Drenthe

Startnotitie herinrichting met bijzondere doelstelling Peize

(in het kader van de Milieueffectrapportage)

PROVINCIE DRENTHE

STARTNOTITIE HERINRICHTING MET BIJZONDERE DOELSTELLING PEIZE (IN HET KADER VAN DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE)

December 2004

INHOUD

1.	INLEIDING	5
1.1.	Landinrichting	5
1.2.	Voorgeschiedenis landinrichting	5
1.3.	Milieueffectrapportage (m.e.r.)	5
1.4.	Inspraak en verdere procedure	6
1.5.	De inhoud van deze startnotitie	6
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	7
2.1.	Algemeen	7
2.2.	Landbouw	7
2.3.	Natuur en landschap	7
2.4.	Water	8
3.	HET BELEID VAN DE OVERHEID	9
3.1.	Provinciaal beleid	9
3.2.	Overige aandachtspunten POP (zie kaart 2)	9
3.3.	Integraal Natuurgebiedsplan	9
3.4.	Overig beleid	10
4.	DE KNELPUNTEN IN HET GEBIED	11
4.1.	Landbouw	11
4.2.	Natuur	11
4.3.	Waterberging	11
5.	DOELSTELLINGEN VOOR HET LANDINRICHTINGSPROJECT PEIZE	13
5.1.	Landbouw	13
5.2.	Natuur	13
5.3.	Waterberging	14
6.	PLANVORMING EN ALTERNATIEVEN	15
6.1.	Voorgenomen activiteit	15
6.2.	Waarom alternatieven	15
6.3.	Planalternatieven	15
7.	GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE EFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN	17
8.	PROCEDURE EN INSPRAAK	19

	BIJLAGEN	21
1.	Landinrichting: wat houdt dat in?	22
2.	Begrippen en betrokken instanties	23
	Afkortingenwijzer	24
	Kaarten: 1. Functiekaart POP II	
	2. Functiekaart overige aanduidingen POP II	
	3. Waterberging en onderzoeksgebied Milieueffectrapport	

1. INLEIDING

1.1. Landinrichting

Het gebied rond Peize wordt opnieuw ingericht. In dit landinrichtingsproject worden maatregelen genomen op het gebied van landbouw, natuur en waterberging. Sturend bij de inrichting is vooral het provinciale beleid. Dit geeft aan welke functies het gebied moet vervullen.
Voordat maatregelen genomen kunnen worden, wordt eerst een raamplan landinrichting opgesteld. Dit gebeurt door een hiervoor aangewezen groep mensen, die de verschillende belangen in het gebied vertegenwoordigen, de landinrichtingscommissie. Voor meer inhoudelijke informatie over landinrichting verwijzen wij u naar bijlage 1.

1.2. Voorgeschiedenis landinrichting

De Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO) en de Vereniging Natuurmonumenten hebben een verzoek ingediend voor een landinrichtingsproject in het gebied Peize en omstreken. Het project is begonnen als landinrichting op vrijwillige basis. Na anderhalf jaar is er een evaluatie uitgevoerd. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat er een aantal concrete resultaten was bereikt, maar dat voor het realiseren van een beter resultaat een meer planmatige aanpak wenselijk was. In november 2003 is het project daarom omgezet naar een herinrichting met administratief karakter plus (HAK+). Onlangs is de functie waterberging toegevoegd aan het landinrichtingsproject. Als gevolg daarvan wordt het landinrichtingsproject Peize nu omgezet in een herinrichting met bijzondere doelstelling (HBD).

1.3. Milieueffectrapportage (m.e.r.)

Landinrichtingsprojecten doorlopen volgens de Wet milieubeheer de procedure van de m.e.r. indien er een functiewijziging van meer dan 500 ha gaat plaatsvinden. Het doel van de m.e.r. is bij de besluitvorming zoveel mogelijk duidelijkheid te hebben over de gevolgen van landinrichting voor het milieu.
In de landinrichting Peize vindt een functiewijziging plaats van landbouw naar natuur en waterberging. Het te realiseren waterbergingsgebied ligt niet alleen in de herinrichting Peize, maar ook in de ten westen daarvan gelegen herinrichting Roden-Norg. Dit project is al een aantal jaren in uitvoering. Ten behoeve van dit landinrichtingsproject kan geen afzonderlijk Milieueffectrapport (MER) meer worden opgesteld. Het op te stellen MER heeft daarom ook betrekking op het aangewezen waterbergingsgebied in de herinrichting Roden-Norg.
Deze startnotitie vormt het begin van de m.e.r.-procedure. De startnotitie wordt gebruikt bij het opstellen van de richtlijnen, die bedoeld zijn om richting te geven aan de inhoud van het op te stellen MER. De richtlijnen voor het MER worden vastgesteld door het provinciale bestuur van Drenthe na advies van onder andere de Commissie voor de m.e.r.

1.4. Inspraak en verdere procedure

Op dit moment in de m.e.r.-procedure gaat het om inspraak ten behoeve van de richtlijnen voor het op te stellen MER. Deze reacties kunnen ingediend worden bij gedeputeerde staten (GS) van Drenthe. In dit stadium gaat het niet om het indienen van bedenkingen tegen de herinrichting, tegen mogelijke herinrichtingsmaatregelen of tegen andere ontwikkelingen in het gebied. Het is in deze inspraakronde de bedoeling dat ideeën worden ingebracht over de inhoud van het nog op te stellen MER. De inspraak moet zich richten op te beschrijven alternatieven en op te beschrijven milieueffecten. De procedure voor de totstandkoming van het MER en het voorontwerp-Raamplan (VOP) landinrichting Peize is hieronder beknopt weergegeven. Na deze procedure zal het VOP landinrichting Peize verder worden uitgewerkt in een ontwerp-Raamplan. Na goedkeuring van dit ontwerp-Raamplan door GS volgt de uitvoering ervan.
De procedure voor het MER voor het deel waterberging van de herinrichting Roden-Norg is ook hieronder aangegeven.

Peize	Roden-Norg
startnotitie	startnotitie
↓	↓
richtlijnen VOP/MER	richtlijnen MER
↓	↓
VOP/MER	MER
↓	↓
ontwerp-Raamplan landinrichting	ontwerp-Bestemmingsplan buitengebied ten behoeve van de waterberging
↓	↓
uitvoering Raamplan landinrichting in modules	Bestemmingsplan buitengebied ten behoeve van de waterberging

1.5. De inhoud van deze startnotitie

Na een korte beschrijving van het gebied (hoofdstuk 2) gaat deze startnotitie in op het beleid zoals dat door de overheid voor dit gebied is vastgelegd (hoofdstuk 3). Daarna worden de problemen die in het gebied spelen in kaart gebracht (hoofdstuk 4).
Vervolgens worden de doelstellingen van landinrichting voor dit gebied beschreven (hoofdstuk 5). Daarna wordt beknopt aangegeven welke alternatieven in het voorontwerp-Raamplan/MER aan de orde zullen komen (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 wordt aangegeven welke effecten globaal te verwachten zijn. Hoofdstuk 8 ten slotte geeft de verdere procedure en inspraakmogelijkheid aan.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1. Algemeen

De omgeving van Peize en het gebied ten noorden van Roden is een landelijk gebied met een gevarieerd en aantrekkelijk landschap. Van oudsher is het een cultuurlandschap, vormgegeven door de landbouw. Nog steeds is de agrarische sector beeldbepalend. Daarnaast worden de woonfunctie en de recreatieve functie steeds belangrijker. Veel inwoners hebben hun werk of opleiding in de stad Groningen, Assen, Roden of Eelde-Paterswolde. Dit leidt tot grote dagelijkse verkeersstromen. In recreatief opzicht ligt het accent op dagrecreatie. Er zijn volop mogelijkheden en voorzieningen voor wandelen, fietsen, paardrijden, vissen en varen. Er zijn verscheidene waardevolle natuurgebieden, variërend van beekdalgrasland en moeras tot bos en heide.

2.2. Landbouw

De omgeving van Peize en het gebied ten noorden van Roden is een agrarisch cultuurlandschap. Van de totale oppervlakte van het landinrichtingsgebied Peize (bijna 5.200 ha) is 3.700 hectare in gebruik als landbouwgrond. Het landinrichtingsgebied Peize wordt waarschijnlijk uitgebreid richting Donderen. De activiteiten van landbouwers door de eeuwen heen hebben het landschap gevormd tot wat het nu is. Peize, Bunne, Winde en Donderen zijn zoals zoveel Drentse zanddorpen agrarische nederzettingen nabij een es, met veengronden en ontginningsgronden in gebruik bij de agrarische bedrijven. Zelfs de heidevelden en de beekdalgraslanden (door de meeste mensen ervaren als puur natuur) zijn door landbouwactiviteiten ontstaan en door menselijk ingrijpen in stand gebleven.
Ruilverkavelingen in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw hebben het gebied sterk beïnvloed. De verkaveling is in die periode ingrijpend verbeterd en bedrijfsgebouwen zijn buiten de dorpskommen geplaatst. Thans beslaat de gemiddelde huiskavel ongeveer 43% van de bedrijfsoppervlakte en ligt de overige grond in gemiddeld 3,2 veldkavels per bedrijf. Het aantal veldkavels loopt op tot gemiddeld 5,3 per bedrijf voor bedrijven groter dan 40 ha.
Schaalvergroting in de landbouwsector en sociale en economische omstandigheden hebben het aantal landbouwers fors doen afnemen. De meeste bedrijven zijn melkveehouderijen. Daarnaast zijn er enkele akkerbouwbedrijven en enkele vleesveehouderijbedrijven, die deels gebruikmaken van gronden in het natuurgebied Peizer- en Eeldermaden. Naast de hoofdberoepsbedrijven bevinden zich in het gebied veel kleine bedrijven die naast de landbouw een andere inkomstenbron hebben.

2.3. Natuur en landschap

Het gebied is landschappelijk waardevol. De landschappelijke identiteit wordt bepaald door de tweedeling in het Drents Plateau en het laagveengebied. Deze tweedeling berust op natuurlijke verschillen, versterkt door verschillen in de bewoningsgeschiedenis.
De beekdalen van het Peizerdiep en het Eelderdiep vormen de ruggengraat van het esdorpenlandschap op de zandgronden van het Drents Plateau. Vooral de samenhang tussen de onder-

delen van dit landschap, de essen, de beekdalen en de velden, bepaalt de landschappelijke waarde van het gebied.
Het gebied heeft ook belangrijke natuurwaarden, voornamelijk in de bestaande natuurgebieden. Het voorkomen van bepaalde kenmerkende soorten planten en dieren duidt op goede kansen voor de ontwikkeling van waardevolle natuur.

2.4. Water

Het landinrichtingsgebied Peize wordt gekenmerkt door grote hoogteverschillen. Op macroniveau is er de overgang van de hogere zandgronden aan de rand van het Drents Plateau naar de lagere veengronden. De maaiveldhoogte neemt van 7 m +N.A.P. rondom Donderen in noordelijke richting af tot 0,5 m -N.A.P. nabij het gemaal van de Peizer- en Eeldermaden.
Het gebied telt een aantal grote waterlopen die oorspronkelijk deel uitmaakten van één beeksysteem het Eelderdiep (met de Eekhoornsche Loop), de Runsloot, de Grote Masloot en het Peizerdiep.
De laaggelegen gronden langs het Peizerdiep worden bemalen door het gemaal Weehorst, de gronden ten noorden en oosten van Peize door het gemaal Peizer- en Eeldermaden. De overige gronden binnen het plangebied stromen, al dan niet gestuwd, vrij af. Wateraanvoer naar het Eelder- en Peizerdiep vindt plaats vanuit het Noord-Willemskanaal, via de Eekhoornsche Loop en vanuit de Norgervaart.
De waterbeheersing is afgestemd op de landbouw en daar waar sprake is van ecologische hoofdstructuur (EHS) wordt door het waterschap het standstill-principe gehanteerd (geen peilwijziging). Met name in de noordelijke veengebieden komt (lokale en regionale) kwel voor.
Er is er sprake van inklinking van de bodem, met name in het laagveengebied ten noorden van Peize.
De waterhuishouding in het gebied Roden-Norg wordt sterk bepaald door de hoogteligging. Het gebied helt geleidelijk in westelijke en noordelijke richting af, van 13 m +N.A.P. tot 1 m -N.A.P. Tussen de beekdalen van het Groote Diep en het Oostervoortsche Diep ligt het dekzandplateau rond Norg. Ten westen van het beekdal van het Groote Diep loopt de zuid-west-noordoost gerichte rug van Een-Steenbergen. Vooral in de beekdalen en in het laagveengebied is een intensief slotenstelsel en in de hoogveenontginningen een wijkenstelsel.
De afwatering in het gebied Roden-Norg vindt in hoofdzaak plaats naar het Peizerdiep dat aan de noordkant het gebied verlaat. De beken liggen over grote delen in kades en kennen dan een peil dat 0,5 tot 2,0 m hoger ligt dan dat van de direct aangrenzende beekdalgronden. Deze laatste gronden wateren grotendeels af via parallelwaterlopen die verder benedenstrooms, eventueel via een gemaal, lozen in het Peizerdiep.
Het poldergebied in het noorden kan geheel van water worden voorzien: het Leekstermeer en de benedenloop van het Peizerdiep staan in open verbinding met het Van Starkenborghkanaal. Dit kanaal is onderdeel van de aanvoer van IJsselmeerwater via Friesland naar de provincie Groningen.

3. HET BELEID VAN DE OVERHEID

3.1. Provinciaal beleid

Het landinrichtingsgebied ligt in de zones I tot en met V van de functiekaart van het tweede Provinciaal omgevingsplan (POP II) (zie kaart 1). Het zuidwesten van het gebied bestaat vrijwel geheel uit zone I (grondgebonden landbouw met mogelijkheden voor recreatie). Binnen dit gebied ligt een klein stukje zone V (natuur); dit betreft het Bunnerveen. Het zone-I-gebied is geheel ingesloten door zone-II-gebied: de streek rond Altena, Peize en Winde. Zone II staat voor grondgebonden landbouw met mogelijkheden voor recreatie binnen de landschappelijke en cultuurhistorische hoofdstructuur. Het zuidoostelijk deel van het plangebied (Bunne, Donderen, Eelde) valt grotendeels binnen zone III (verwevingsgebied landbouw en landschap). Het meest noordelijke deel, rond het Eelder- en het Peizerdiep, bestaat uit zone IV (verwevingsgebied landbouw en natuur) en V (natuur).

3.2. Overige aandachtspunten POP (zie kaart 2)

Een deel van het gebied is hydrologisch aandachtsgebied. Hier mogen werken van natuur en landbouw niet leiden tot negatieve wederzijdse beïnvloeding.
Een deel van het gebied is milieubeschermingsgebied. Daar weer een deel van is tevens stiltegebied.
Binnen het gebied liggen twee ecologische verbindingszones. Eén verbindingszone ligt in het noorden, in begrensd natuurgebied. De tweede verbindingszone (een deel van de verbinding Zeyen-Zeegse-Eelde) loopt door het zuiden van het plangebied.
Naast de ecologische verbindingszone ligt in het noorden van het plangebied ook een gebied dat is aangeduid als robuuste verbinding. Robuuste verbindingen worden gerealiseerd om de grotere eenheden (complexen) natuur met elkaar te verbinden en kleinere eenheden te vergroten. De robuuste verbindingen versterken niet alleen de ruimtelijke samenhang in het ecologische netwerk, maar hebben ook een functie voor recreatie, waterbeheer, landschap en cultuurhistorie.
Het deel van de waterberging dat valt binnen de herinrichting Roden-Norg is het Vogelrichtlijngebied.
Zowel in het gebied Peize als in Roden-Norg ligt een waterbergingsgebied. Voor bergingsgebieden geldt een dubbelbestemming. Naast de functie natuurgebied is het tevens bergingsgebied. De begrenzing hiervan valt nagenoeg samen met de begrenzing van de natuurgebieden uit het Natuurgebiedsplan.

3.3. Integraal Natuurgebiedsplan

In het Integraal Natuurgebiedsplan (2004) van de provincie staan de begrenzingen van beheersgebied, "ruime jas"-gebied en natuurgebied. Alle drie categorieën komen in het gebied voor.

In beheersgebieden wordt via het afgeven van beschikkingen gestreefd naar een agrarische bedrijfsvoering die mede gericht is op behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.
"Ruime jas"-gebied is een vorm van een beheersgebied waarin binnen een groot zoekgebied op een kleinere oppervlakte beschikkingen kunnen worden afgegeven. Dit in tegenstelling tot een regulier beheersgebied, waar voor de totale oppervlakte beschikkingen kunnen worden afgegeven.
Natuurgebieden zijn gebieden met de functie natuur of gebieden waar gestreefd wordt naar functieverandering van landbouw in natuur. Via beschikkingen wordt gestreefd naar behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden. Verworven natuur gaat in eigendom en beheer over naar particuliere natuurbeschermingsorganisaties.

3.4. Overig beleid

Gemeente
Het gemeentelijk beleid is vastgelegd in de Bestemmingsplannen buitengebied Peize, Roden en Eelde. Zowel in de huidige als toekomstige Bestemmingsplannen buitengebied staan voorschriften voor alle plannen voor wijziging van het grondgebruik, aanpassing van de inrichting of het oprichten van een bouwwerk. Het beleid van de gemeenten is gericht op het instandhouden van het groene karakter, dat mede de kwaliteit van de leefomgeving bepaalt.

Waterschap
In het beheerplan van het waterschap Noorderzijlvest worden actiepunten benoemd voor de periode 2003-2007. Het visiegedeelte van het plan strekt zich uit tot 2010. In het beheerplan is het boezemgebied Electra onderverdeeld in deelgebieden. De herinrichting Peize ligt in het deelgebied Peizer- en Eelderdiep. De herinrichting Roden-Norg ligt voor 95% in het deelgebied Peizer- en Eelderdiep en voor 5% in het stroomgebied Leeksterhoofddiep.
Verder is door het waterschap het Masterplan Noorddrentse beken, uitwerking waterbergingsgebieden opgesteld. Dit is het plan voor de inrichting van waterbergingsgebieden in Noord-Drenthe.

4. DE KNELPUNTEN IN HET GEBIED

4.1. Landbouw

De volgende zaken vormen een belemmering voor een goede bedrijfsvoering:
- versnippering van het grondgebruik;
- de geringe oppervlakte grond bij de bedrijfsgebouwen;
- de plaatselijk geringe perceelsgrootte;
- onregelmatige vorm van de percelen;
- door de inrichting van de EHS en de waterberging kan de waterhuishouding mogelijk wijzigen.

4.2. Natuur

- De gronden van de begrensde reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden zijn grotendeels nog niet verworven.
- De inrichting van de natuurgebieden moet na verwerving van de gronden plaatsvinden.
- Mogelijke invloed van de wijziging van de waterhuishouding op de te realiseren natuurdoelen.
- Eventuele strijdigheid van waterberging met natuurdoelen.

4.3. Waterberging

- Er is een tekort aan bergingsmogelijkheden voor overtollig water bij extreme neerslag.
- Mogelijke wijziging van de waterhuishouding in relatie tot de te realiseren waterberging.
- De waterberging moet samengaan met de natuurdoelen.
- Indien de grondverwerving niet tijdig gerealiseerd wordt kan het beoogde veiligheidsniveau niet gehaald worden.

5. DOELSTELLINGEN VOOR HET LANDINRICHTINGSPROJECT PEIZE

5.1. Landbouw

Landinrichting in Peize beoogt het verbeteren van een aantal randvoorwaarden voor de uitoefening van de landbouw.

- Een goede kavelvorm en een goede vlakligging van de percelen.
- De gronden die tot landbouwbedrijven behoren moeten zo gunstig mogelijk worden gesitueerd ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.
- De huiskavel zal zo groot mogelijk moeten zijn om te kunnen voldoen aan de vraag om de koeien het gehele seizoen rond de bedrijfsgebouwen te kunnen weiden en om het toezicht erop te kunnen houden. Een nog grotere huiskavel heeft vooral voordeel voor de bedrijfsorganisatie en het toezicht kunnen houden op het jongvee.
- Verplaatsing van versnipperde bedrijven naar goed verkavelde bedrijven van "stoppers" en verplaatsing naar nieuw te stichten bedrijven.

De maatregelen tot verbetering van de verkaveling leiden in totaliteit tot een beter toezicht op vee en gewas (minder verlies door ziekten en efficiënter gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) meer gesloten bedrijven, een vermindering van de arbeidsbehoefte (besparing aan arbeid, werktuigenkosten en loonwerk) en in het algemeen een flexibeler organisatie van het werk.

De waterhuishouding moet een goed landbouwkundig gebruik van het resterende areaal landbouwgrond waarborgen. Dit betekent dat de wateraan- en -afvoer van belang is. Uitgangspunt is om water zoveel als mogelijk vast te houden in verband met het zoveel als mogelijk voorkomen van het inlaten van gebiedsvreemd water. Daarnaast zal ook gekeken moeten worden naar mogelijkheden van waterconservering met inachtneming van de drooggleggingsnormen die behoren bij het desbetreffende landbouwkundig gebruik.

5.2. Natuur

In de Peizer- en Eeldermaden is een natuurgebied van ongeveer 1.400 ha gepland. Het einddoel is een veerkrachtig en natuurlijk ecosysteem met hoge natuurkwaliteit. Het streefbeeld voor de natuur is geschetst in het Kaderplan Peizer- en Eeldermaden (Grontmij 2001), gebaseerd op de Gebiedsvisie Natuur, Bos en Landschap Noordenveld. Voor de laaggelegen delen van de Eeldermaden wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een robuust beekdal met een doorstroommoeras. Overstroming met beekwater in de wintermaanden is hierbij voorzien, waarbij de duur en de hoogte van de overstroming van belang zijn, evenals de kwaliteit van het beekwater. In de gebiedsdelen met kwel en huidige waardevolle (blauw)graslandvegetaties wordt gestreefd naar verschillende typen vochtige schraalgraslanden; op de wat hogere delen ook bloemrijke graslanden. In laagtes zou ruimte gegeven kunnen worden aan verlanding met open water, moeras-, struweel- en broekbosontwikkeling. Op de hogere gronden tegen Peize en Eelde aan wordt gestreefd naar een natuurrijk cultuurlandschap, waarin landschapselementen zoals houtwallen, oude zandwegen, essen en bloemrijke graslanden worden hersteld of ontwikkeld. Daarnaast wordt gestreefd naar herstel van het totale beeksysteem van het Eelderdiep door optimaal gebruik te maken van gebiedseigen water en door water vast te houden in het oorspronkelijke beekdal.

Het Leekstermeer vraagt ontwikkeling van waterlevensgemeenschappen en versterking van de oeverzone met plas-dras condities en moeras. In de omgeving van het Leekstermeer is vochtig schraalgrasland en bloemrijk grasland doel, samenhangend met kenmerkende condities van bodem en hydrologie (kwel). Huidige bijzondere vegetaties krijgen daarin een plaats.
Ook spelen doelen voor weidevogels en ganzen een rol.

5.3. Waterberging

Een groot deel van het natuurgebied heeft tevens de functie waterberging. Dit strekt zich uit over een deel van het landinrichtingsgebied Peize en een deel van het gebied van de herinrichting Roden-Norg. Het is de bedoeling dat er een frequente en een incidentele waterberging komt.
Het waterschap werkt aan een concreet inrichtingsvoorstel voor frequente waterberging in combinatie met natuur. Om het bergingsgebied te kunnen inrichten is het zeer wenselijk dat het is vrijgemaakt van landbouwgronden. Eventuele verplaatsing van bedrijven of ruiling van gronden in het bergingsgebied is wat het waterschap betreft noodzakelijk.
Het oostelijk gedeelte zou dan ingericht worden als frequente berging (dus vrijliggend voor de Electraboezem) en het westelijk gedeelte als incidentele berging.

6. PLANVORMING EN ALTERNATIEVEN

6.1. Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit betreft de planvorming en uitvoering van de herinrichting Peize op basis van de doelen genoemd in hoofdstuk 5. De planvorming zal door de landinrichtingscommissie in de vorm van een voorontwerp-Raamplan landinrichting worden uitgewerkt. Het voorontwerp-Raamplan en het bijbehorende MER worden gezamenlijk gepresenteerd. Naar verwachting zal dat in het najaar van 2005 zijn.

6.2. Waarom alternatieven

Om de mogelijkheden voor de inrichting van het gebied en de effecten hiervan in beeld te brengen, wordt in het MER gebruikgemaakt van alternatieven. Deze alternatieven moeten duidelijk van elkaar verschillen. Bij elk van de alternatieven blijft het realiseren van de projectdoelstellingen evenwel uitgangspunt. De ruimte die landinrichting heeft om alternatieven te ontwikkelen, wordt met name bepaald door het beleid. Deze ruimte is niet erg groot. De functies die het gebied moet vervullen en de locaties voor landbouw, natuur en waterberging liggen vast.
Het beleid geeft echter niet aan hoe het gebied voor de gewenste functies kan worden ingericht. De alternatieven richten zich daarom op verschillende inrichtingsmaatregelen.

6.3. Planalternatieven

Er komen ten minste vier planalternatieven.

- Een of meerdere planalternatieven op basis van verschillende concepten (denkrichtingen) ontleend aan de doelen voor de herinrichting, bijvoorbeeld het behoudend alternatief (*=incidentele berging)* en het vernieuwend *(=frequente berging)* alternatief.
- Het meest milieuvriendelijke alternatief.
- Het alternatief autonome ontwikkeling.

Het vernieuwend alternatief is het voorkeursalternatief van de initiatiefnemers.

Een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is wettelijk voorgeschreven.
Het betreft een zodanige combinatie van inrichtingsmaatregelen die tezamen een zo gering mogelijke negatieve dan wel een maximale positieve beïnvloeding van het milieu in het gebied Peize met zich meebrengen. Het realiseren van de herinrichting Peize volgens de in hoofdstuk 5 genoemde doelen blijft hierbij uitgangspunt.
Het meest milieuvriendelijke alternatief wordt samengesteld na de beschrijving van de bestaande situatie en na de beschrijving en de vergelijking van de milieueffecten van de andere planalternatieven.

Een beschrijving van het alternatief autonome ontwikkeling is eveneens wettelijk voorgeschreven. Het beschrijft (een inschatting van) de ontwikkeling van het gebied zonder dat de herinrichting Peize plaatsvindt. Dit planalternatief dient als referentiekader bij de beschrijving en vergelijking van de effecten.

7. GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE EFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN

In het MER worden de milieueffecten van de landinrichtingsmaatregelen beschreven en vergeleken. De vergelijking vindt plaats met de ontwikkeling zonder landinrichting (planalternatief autonome ontwikkeling). Over ca. 8 jaar zullen de belangrijkste maatregelen gerealiseerd zijn. Dit betekent dat voor de autonome ontwikkeling de situatie rond het jaar 2012 moet worden ingeschat.

In het landinrichtingsproject Peize e.o. worden in ieder geval de volgende maatregelen bezien op hun milieueffect:

- herverkaveling van gronden in de vorm van kavelconcentratie, vergroting huiskavel, afstandsverkorting en eventueel bedrijfsverplaatsing;
- de realisering van de EHS door middel van verwerving en inrichting van reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden en de aanleg van verbindingszones;
- de realisatie van de waterberging, ook in het deel Roden-Norg, door middel van verwerving van de gronden en inrichting van het gebied;
- de aanpassing van de waterhuishouding ten behoeve van de landbouw, natuur en waterberging.

Bekeken wordt wat de effecten zijn op:

- planten, dieren en ecosystemen aan de hand van bijvoorbeeld verdroging, vernatting, zuurbuffering, eutrofiëring, erosie en slibdepositie;
- landschap, cultuurhistorie, aardkundige en archeologische waarden;
- het woon- en leefmilieu in het gebied;
- water, bodem en lucht (vervuiling, verspreiding, verwijdering, verzuring en dergelijke;
- de waterberging in relatie tot de luchthaven Groningen Airport Eelde.

8. PROCEDURE EN INSPRAAK

Voor het landinrichtingsproject Peize worden na het verschijnen van deze startnotitie de volgende stappen in de m.e.r.-procedure doorlopen.

- **Bekendmaking en inspraak startnotitie MER**
  GS maken de startnotitie MER openbaar ten behoeve van de inspraak. Eenieder is in de gelegenheid om gedurende vier weken ideeën aan te leveren voor de op te stellen richtlijnen voor het MER.

- **Op- en vaststellen van de richtlijnen**
  De Commissie MER en de wettelijke adviseurs brengen advies uit voor het opstellen van de richtlijnen. GS stellen op basis van deze adviezen en de aangeleverde ideeën uit de inspraak op de startnotitie de richtlijnen op. In de richtlijnen staat aangegeven welke punten en alternatieven in het VOP/MER moeten worden behandeld. GS stellen vervolgens de richtlijnen vast, hierop is geen inspraak mogelijk.

- **Opstellen VOP/MER**
  De landinrichtingscommissie stelt een VOP/MER op. Dit plan bevat verschillende alternatieven.

- **Inspraak**
  Er is gelegenheid voor inspraak op het VOP/MER. Ook gaat het plan naar de Commissie MER voor advies en toetsing.

- **Uitwerken ontwerpplan en goedkeuren Raamplan**
  Op basis van de inspraakreacties en het toetsingsadvies van de Commissie MER wordt het VOP/MER door de landinrichtingscommissie aangepast en verder uitgewerkt tot ontwerp-Raamplan. GS keuren het Raamplan, na tervisielegging en behandeling van bedenkingen, vervolgens goed. De uitvoering van het Raamplan vindt plaats in modules, die worden vastgesteld op basis van de Landinrichtingswet.

Voor het deel waterberging dat valt binnen de herinrichting Roden-Norg geldt het volgende. Het uiteindelijk te kiezen planalternatief voor Peize geldt ook voor Roden-Norg. De waterberging wordt in zijn geheel ingericht door de Landinrichtingscommissie Peize; dus zowel voor het deel Peize als voor het deel Roden-Norg.

Reacties en nadere informatie
Reacties op deze startnotitie worden betrokken bij de vaststelling van de richtlijnen door GS. Reacties dienen bij voorkeur schriftelijk te zijn. Ze kunnen worden toegestuurd aan gedeputeerde staten van Drenthe, ter attentie van Productgroep Landelijk Gebied, Postbus 122, 9400 AC Assen. Reacties mogen ook per e-mail ingediend worden.
Ze kunnen worden gemaild naar G.Pothof@drenthe.nl.

BIJLAGEN

1. Landinrichting: wat houdt dat in?

Land- en tuinbouw, natuur, openluchtrecreatie, bos en landschap zijn de meest voorkomende functies van het landelijk gebied. Niet altijd gaan de belangen van deze functies goed met elkaar samen. Vaak stellen de diverse grondgebruikvormen verschillende eisen aan hun omgeving. Soms staan de belangen zelfs haaks op elkaar.
Door landinrichting kan de inrichting van het landelijk gebied veranderd en aangepast worden aan de eisen van het huidig en toekomstig gebruik. Het gaat om aspecten van de inrichting die niet individueel door grondeigenaren, beheerders of bedrijven kunnen worden aangepakt. Daarbij wordt rekening gehouden met de belangen van individuele gebruikers en de eigenaren en met het algemeen belang. Hierdoor kunnen de functies van het landelijk gebied duurzaam tot ontwikkeling komen.

Landinrichting

Het instrument landinrichting is vastgelegd in de Landinrichtingswet en de diverse regelingen die op deze wet zijn gebaseerd. Landinrichting wordt ingezet om het overheidsbeleid voor het landelijk gebied te realiseren. Het beleid is verwoord in diverse nota's over het ruimtelijk, milieu- en waterbeleid, in het Structuurschema groene ruimte, in het POP II en bestemmingsplannen. Het Structuurschema groene ruimte geeft in hoofdlijnen aan hoe de ruimte in het landelijk gebied het best gebruikt kan worden voor land- en tuinbouw, natuur en landschap, openluchtrecreatie, bosbouw en visserij. Met landinrichting komt een geïntegreerde en gecoördineerde uitvoering tot stand.
We spreken over integrale landinrichting omdat veel belangen en eisen in hun onderlinge samenhang worden bekeken. Bij de oplossingen en wijze van inrichting wordt zoveel mogelijk getracht voor alle belangen tot een verbetering te komen, in ieder geval mag niemand erop achteruitgaan.

Kenmerken van landinrichting

De meest karakteristieke eigenschap van landinrichting is de mogelijkheid eigendoms- en gebruiksrechten te ruilen. In samenhang daarmee zijn inrichtingsmaatregelen mogelijk.
Landinrichting vindt plaats in projecten met een bepaalde omvang. De te nemen maatregelen worden in onderlinge samenhang bezien en worden zodanig opgezet dat zij voor meer knelpunten tegelijk een oplossing bieden. Per project worden de verschillende belangen afgewogen. De middelen van verschillende overheden en sectoren worden gebundeld ingezet.
Landinrichting vraagt tijd. De tijdsduur wordt vooral bepaald door de tijd die nodig is voor het doorlopen van de vereiste procedures en de tijd die het neemt om te zoeken naar duurzame oplossingen. Daarbij spelen zorgvuldigheid, rechtsbescherming en onderlinge afstemming een belangrijke rol. Tot slot moet tijd worden uitgetrokken voor de verwerving van gronden op vrijwillige basis.
De uitvoering van landinrichtingsplannen is alleen mogelijk als het plan de steun heeft van de streek. Door voorlichting, inspraak, maar vooral door overleg wordt geprobeerd iedereen uit het landinrichtingsgebied bij het project te betrekken. Per project wordt een landinrichtingscommissie aangesteld, die bestaat uit vertegenwoordigers van alle betrokkenen en belanghebbenden uit het gebied. Zij bereiden het landinrichtingsplan voor en begeleiden de uitvoering ervan.

2. Begrippen en betrokken instanties

Frequente waterberging
De gronden in de frequente waterberging komen meerdere keren per jaar onder water te staan.

Incidentele waterberging
Dit is een noodbergingsgebied; gemiddeld één keer in de 30 tot 100 jaar zal dit onder water komen te staan.

m.e.r.
Milieueffectrapportage: daarbij gaat het om de procedure die gevolgd wordt bij het opstellen van het rapport en het gebruik bij de besluitvorming.

MER
Milieueffectrapport: het betreft het document en de inhoud daarvan. Voor landinrichting wordt dit rapport gecombineerd met het voorontwerp-Raamplan.

Startnotitie
Notitie waarin de initiatiefnemer de m.e.r.-plichtige activiteit omschrijft, ten behoeve van door het bevoegd gezag vast te stellen richtlijnen. Ook de alternatieven worden aangegeven en globaal de gevolgen voor het milieu.

Richtlijnen
Hierin wordt aangegeven welke aspecten of onderwerpen in het bijzonder aandacht verdienen in het MER. Deze worden opgesteld door GS na advies door de Commissie voor de MER.

Initiatiefnemer
Degene die de voorgenomen activiteit wil ondernemen. Voor landinrichting is dat in de fase van de startnotitie en het vaststellen van de richtlijnen GS, daarna de landinrichtingscommissie samen met het waterschap Noorderzijlvest.

Bevoegd gezag
De overheidsinstantie of instanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer een besluit te nemen. Voor landinrichting zijn dat GS.

Wettelijke adviseurs
Het bevoegd gezag stelt wettelijke adviseurs in de gelegenheid advies uit te brengen over het geven van richtlijnen met betrekking tot de inhoud van het MER, alsmede over het MER zoals dat ter inzage wordt gelegd. Deze wettelijke adviseurs zijn het Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Commissie voor de m.e.r.
De commissie bestaat uit een presidium, ca. 180 deskundigen als leden en een secretariaat. Per m.e.r. wordt uit de leden een werkgroep samengesteld. Zo'n werkgroep adviseert eerst over de richtlijnen voor het MER en later over de volledigheid en kwaliteit van het MER.

Afkortingenwijzer

EHS	ecologische hoofdstructuur
GS	gedeputeerde staten
HAK+	herinrichting met administratief karakter plus
HBD	herinrichting met bijzondere doelstelling
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
m.e.r.	Milieueffectrapportage
MER	Milieueffectrapport
NLTO	Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie
POP	Provinciaal omgevingsplan
VOP	voorontwerp-Raamplan
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

jh/coll.

Functiekaart POP II

kaart 1

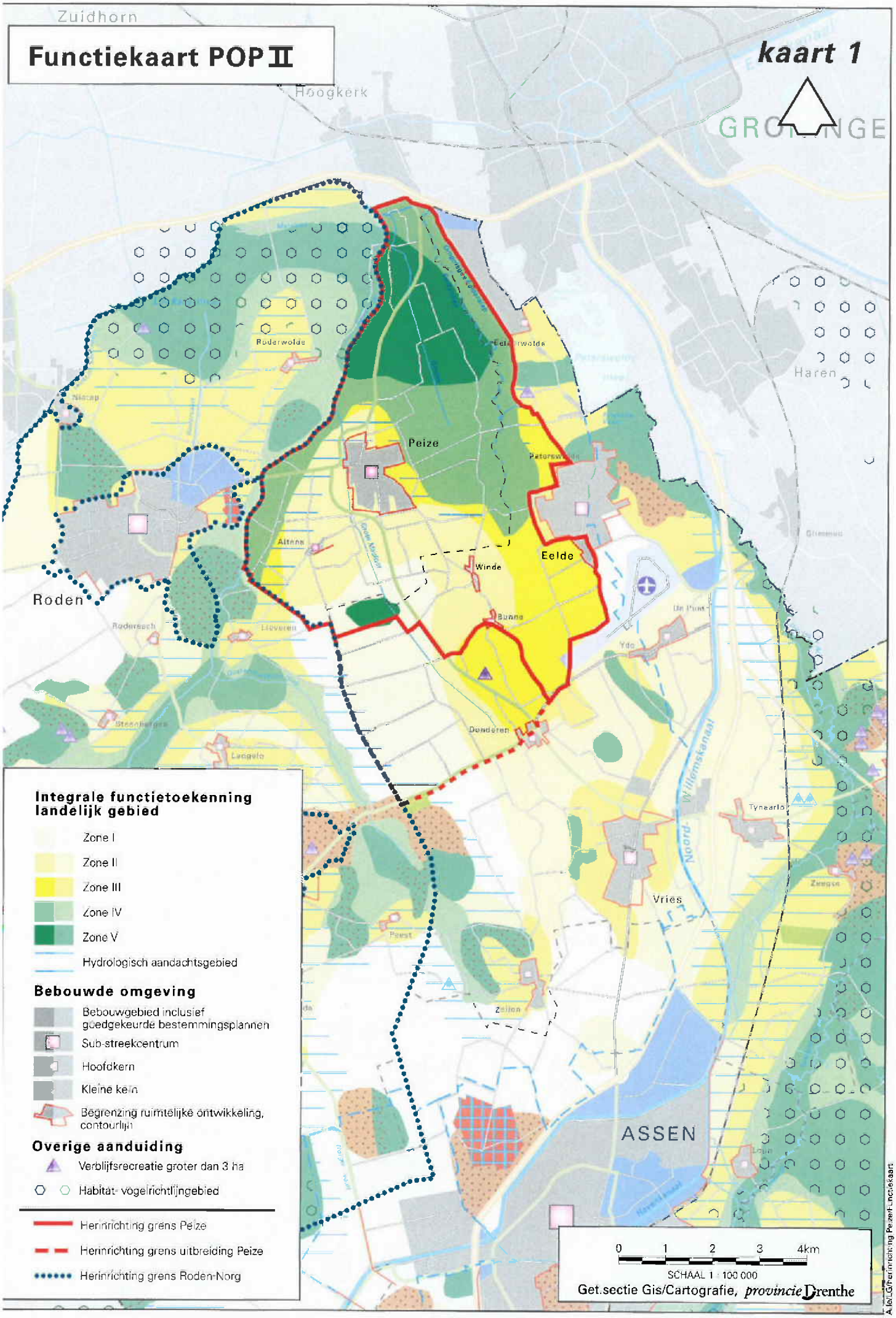

Functiekaart overige aanduidingen POP II

kaart 2

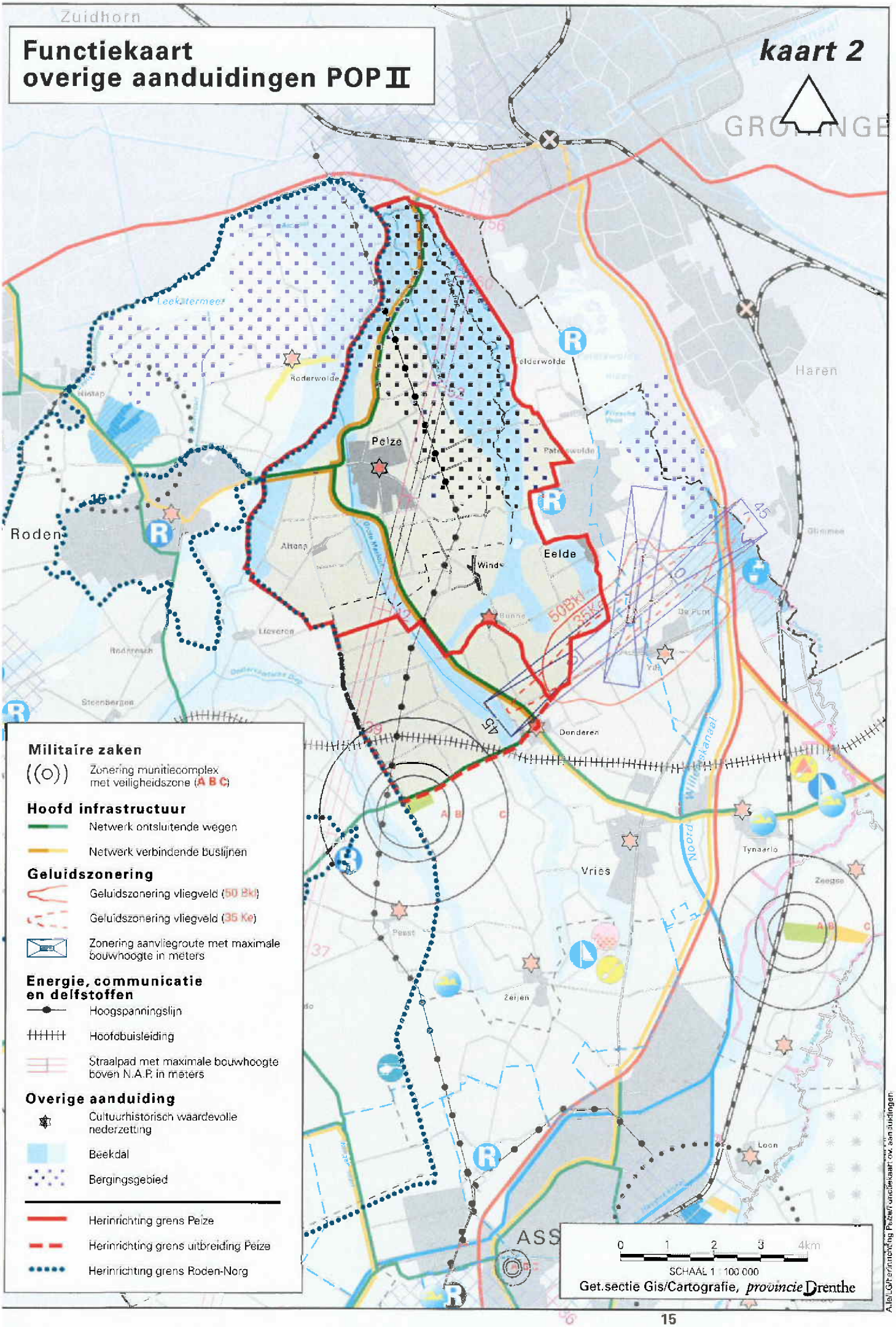

A:/e/LG/Herinrichting Pelze/functiekaart ov. aanduidingen

Waterberging en onderzoeksgebied milieueffectrapport

kaart 3

GRONINGE

incidentele waterberging

frequente waterberging

onderzoeksgebied milieueffectrapport

0 1 2 3 4km

SCHAAL 1 : 100.000

Get.sectie Gis/Cartografie, *provincie* Drenthe

Alle/..G/heinrichting Peize/Functiekaart